
---

1. บทนำ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัญหาอุบัติเหตุจากการจราจรเป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งของการคมนาคมขนส่ง ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้รายงานว่าในแต่ละวันจะมีประชาชนทั่วโลกเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรเฉลี่ยวันละ 3,000 คน หรือเฉลี่ยนาทีละ 3 คน หรือปีละประมาณ 1 ล้านคน ในจำนวนนี้กว่าร้อยละ 90 อยู่ในประเทศกำลังพัฒนา

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศกำลังพัฒนาที่ประสบกับปัญหาความสูญเสียจากอุบัติเหตุจราจรเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ซึ่งจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบกในประเทศไทยได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 24,132 คน ในปี 2530 เป็น 122,040 คน ในปี 2548 และยังก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจกว่า 180,000 ล้านบาท หากไม่มีการแก้ไขคาดว่าคนไทยจะเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรสูงถึง 3 คนต่อชั่วโมง และความสูญเสียทางทรัพย์สินอาจมาถึง 3 แสนล้านบาทต่อปี

อุบัติเหตุจราจรทางบกที่ก่อให้เกิดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินมากที่สุดในแต่ละครั้ง ได้แก่อุบัติเหตุจราจรที่เกิดขึ้นจากรถโดยสารขนาดใหญ่หรือรถบัสเมื่อเปรียบเทียบกับรถยนต์ เนื่องจากรถโดยสารขนาดใหญ่เป็นยานพาหนะซึ่งบรรทุกผู้โดยสารจำนวนมากๆ เมื่อเกิดอุบัติเหตุย่อมก่อให้เกิดความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมากกว่ายานพาหนะอื่นๆ ทั้งที่เป็นยานพาหนะที่รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีอำนาจในการควบคุมและตรวจสอบสูงที่สุด

จากสถิติอุบัติเหตุจากรถโดยสารประจำทางขนาดใหญ่ของกองกฎหมาย บริษัทขนส่ง จำกัด พบว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปีพ.ศ.2542-2551 มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นกับรถโดยสารประจำทางขนาดใหญ่ที่อยู่ในการกำกับของบริษัทขนส่ง เกิดขึ้นจำนวน 4,166 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจำนวน 1,455 ราย และบาดเจ็บจำนวน 9,487 ราย ซึ่งในปีล่าสุด พ.ศ.2551 มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นจำนวน 371 ครั้ง มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 1,032 ราย เสียชีวิต 96 ราย รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1 จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษางานวิจัยนี้ขึ้นเพื่อศึกษาถึงลักษณะของการเกิดอุบัติเหตุและปัจจัยที่มีผลเกี่ยวข้องในการเกิดอุบัติเหตุกับรถโดยสารประจำทางขนาดใหญ่ระหว่างเมือง ซึ่งผลของการศึกษาจะเป็นข้อมูลที่สำคัญให้หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการกำหนดแผนงานและมาตรการในการแก้ปัญหาและลดความสูญเสียจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับรถโดยสารประจำทางขนาดใหญ่ได้

ตารางที่ 1.1-1 สถิติอุบัติเหตุรถโดยสารประจำทาง พ.ศ.2542-2551

ปีพ.ศ.	อุบัติเหตุ (ครั้ง)	บาดเจ็บ (คน)	เสียชีวิต (คน)
2542	349	690	149
2543	333	610	119
2544	527	1,171	202
2545	489	1,426	177
2546	481	1,171	165
2547	424	1,064	163
2548	380	754	105
2549	381	783	117
2550	431	786	162
2551	371	1,032	96

ที่มา: กองกฎหมาย บริษัท ขนส่ง จำกัด

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อนำวิธีการสืบสวนอุบัติเหตุเชิงลึก (Road Accident Investigation) มาประยุกต์ใช้เพื่อการหาสาเหตุที่แท้จริงของการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับรถโดยสารประจำทางขนาดใหญ่ที่วิ่งให้บริการระหว่างเมืองในประเทศไทย

1.2.2 เพื่อศึกษาลักษณะการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากรถโดยสารประจำทางขนาดใหญ่ที่วิ่งให้บริการระหว่างเมืองในประเทศไทย

1.2.3 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยและสาเหตุที่แท้จริงที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในด้านต่างๆ ได้แก่ คนขับยานพาหนะและสภาพถนนที่เกิดขึ้นกับรถโดยสารประจำทางขนาดใหญ่ที่วิ่งให้บริการระหว่างเมืองในประเทศไทย

1.2.4 เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงถนนและสภาพแวดล้อมของถนนให้มีความปลอดภัยเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ทราบถึงแนวทางการประยุกต์ใช้อุปกรณ์ด้านการจราจร และอุปกรณ์อำนวยความสะดวก

1.2.5 เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงรถโดยสารประจำทางขนาดใหญ่ให้มีความปลอดภัยเพิ่มขึ้น ซึ่งจะ
ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุง หรือมีมาตรการในการควบคุมความปลอดภัยของรถ
โดยสารประจำทาง เช่น อุปกรณ์ความปลอดภัยในรถ มาตรฐานการต่อรถ เป็นต้น

1.2.6 เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการควบคุมผู้ขับขี่รถโดยสารประจำทางขนาดใหญ่
ให้มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันปัญหาอุบัติเหตุ โดยเฉพาะมาตรการต่างๆ เช่น การตรวจสอบสุขภาพผู้ขับขี่
การตรวจสอบช่วงเวลาการขับขี่ต่อเนื่องของคนขับ เป็นต้น

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 ศึกษาจากกรณีศึกษาอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับรถโดยสารประจำทางขนาดใหญ่ที่วิ่งรับ-ส่งผู้โดยสาร
ระหว่างจังหวัดในประเทศไทยที่อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นมีความรุนแรง

1.3.2 ศึกษาจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ถนนทางหลวงแผ่นดินในประเทศไทย

1.3.3 ศึกษาจากกรณีศึกษาอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับรถโดยสารประจำทางขนาดใหญ่ ซึ่งผลของอุบัติเหตุมีระดับ
ความรุนแรงมาก คือ ผู้ขับขี่หรือผู้โดยสารรถโดยสารประจำทางได้รับบาดเจ็บสาหัสหรือมีผู้เสียชีวิต โดย
American Nation Standard Institute ได้นิยามระดับความรุนแรงดังกล่าว ไว้ดังนี้

เสียชีวิต คือ การเกิดอุบัติเหตุที่มีผู้เสียชีวิตขณะนั้น หรือเสียชีวิตภายใน 30 วันหลังการ
เกิดอุบัติเหตุ

บาดเจ็บสาหัส คือ การเกิดอุบัติเหตุที่มีผู้ได้รับบาดเจ็บ เช่น การเสียเลือดมาก หรือกระดูกหัก
มากกว่าหนึ่งแห่ง หรือสมองได้รับการกระทบกระเทือน หรือได้รับบาดเจ็บเป็น
แผลถาวร

1.4 ประโยชน์ของการศึกษา

1.4.1 จะทำให้ทราบสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับรถโดยสารประจำทางขนาดใหญ่ ที่วิ่งให้บริการ
ระหว่างจังหวัด ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ผลิตรถโดยสารประจำทางขนาดใหญ่และกรมการขนส่งทาง
บก สามารถนำผลงานวิจัยไปทำการปรับปรุงอุปกรณ์อำนวยความสะดวกของรถโดยสารได้

1.4.2 จะทำให้ทราบถึงลักษณะของการเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ กรมทางหลวง กรมทาง
หลวงชนบท องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำผลงานวิจัยไปทำการปรับปรุงถนนให้สามารถลด
ปัญหาความรุนแรงของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับรถโดยสารประจำทางขนาดใหญ่

1.4.3 ผลงานวิจัยที่เผยแพร่จะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านการกำกับนโยบายภาครัฐทราบถึงสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับรถโดยสารประจำทางขนาดใหญ่ที่วิ่งให้บริการระหว่างจังหวัด ซึ่งจะนำไปสู่การกำกับและออกนโยบายที่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาอุบัติเหตุต่อไป

1.4.4 หากสามารถดำเนินการแก้ปัญหาอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับรถโดยสารประจำทางขนาดใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จะทำให้ประชาชนทั่วไปหันมาใช้รถโดยสารประจำทางกันมากขึ้น สามารถลดการใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นการประหยัดพลังงานและลดมลพิษโดยรวมที่เกิดขึ้น

1.4.5 ลดความสูญเสียด้านชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากปัญหาอุบัติเหตุจราจร ซึ่งเกิดขึ้นและก่อให้เกิดความสูญเสียในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก